PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY Z NOWĄ ERĄ 2018/2019

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
POZIOM ROZSZERZONY

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	7. Procesy narodowościowe i społeczne we współczesnym świecie. Zdający: 2) porównuje różne modele polityki wybranych państw wobec mniejszości narodowych i imigrantów; 3) wyjaśnia, dlaczego w Europie integracja imigrantów z państw pozaeuropejskich rodzi trudności [...]. 42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający: 3) charakteryzuje krótko działanie następujących organizacji: [...] UNHCR (Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców).

1.1.

Poprawna odpowiedź
C.

Schemat punktowania
1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

1.2.

Poprawna odpowiedź
Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców

Schemat punktowania
1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	1. Życie zbiorowe i jego reguły. Zdający: 1) charakteryzuje wybrane zbiorowości, społeczności, wspólnoty, społeczeństwa, ze względu na obowiązujące w nich reguły i więzi. 3. Grupa społeczna. Zdający: 2) omawia na przykładach różne rodzaje grup i wyjaśnia funkcjonowanie wskazanej grupy; 4) opisuje swoiste cechy współczesnej rodziny jako grupy społecznej; porównuje i ilustruje przykładami różne modele rodziny. 8. Kultura i pluralizm kulturowy. Zdający: 3) rozpoznaje najważniejsze cechy kultury wskazanej społeczności.

Poprawna odpowiedź
[rodzina] patriarchalna

Schemat punktowania
1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	10. Edukacja w XXI w. Zdający: 1) przedstawia rolę szkoły i edukacji nieformalnej we współczesnym społeczeństwie informacyjnym. GIMNAZJUM 30.Wybór szkoły i zawodu. Zdający: 1) planuje dalszą edukację (w tym wybór szkoły ponadgimnazjalnej), uwzględniając własne preferencje i predyspozycje.

Poprawna odpowiedź

1. P
2. F
3. F

Schemat punktowania

1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 4. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	13. Opinia publiczna. Zdający: 5) analizuje wybraną kampanię społeczną z punktu widzenia jej celów, sposobów realizacji i skuteczności. 40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający: 3) wyjaśnia przyczyny dysproporcji między globalną Północą i globalnym Południem oraz mechanizmy i działania, które ją zmniejszają lub powiększają.

Przykładowa odpowiedź

Plakat nawiązuje do 6. celu zrównoważonego rozwoju, którym jest zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do czystej wody i warunków sanitarnych. Twórcy plakatu zwracają uwagę wysokorozwiniętym społeczeństwom na problemy mieszkańców państw Afryki i Azji z dostępem do ujęć wody, które są oddalone o wiele kilometrów od ich miejsca zamieszkania i do których muszą oni docierać pieszo.

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź, uwzględniająca dwa źródła.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 5. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. GIMNAZJUM VI. Rozumienie zasad gospodarki rynkowej.	9. Współczesne spory światopoglądowe. Zdający: 5) rozpatruje racje stron innych aktualnych sporów światopoglądowych i formułuje swoje stanowisko w danej sprawie. GIMNAZJUM 28. Gospodarka w skali państwa. Zdający: 2) wymienia najważniejsze dochody i wydatki państwa; wyjaśnia, co to jest budżet państwa; 3) przedstawia główne rodzaje podatków w Polsce (PIT, VAT, CIT) i oblicza wysokość podatku PIT na podstawie konkretnych danych.

5.1.

Poprawna odpowiedź
podatek progresywny, podatek liniowy

Schemat punktowania
1 p. – dwa poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

5.2.

Przykładowa odpowiedź
W przedstawionym okresie zmniejszył się odsetek zwolenników podatku progresywnego, z 72% w 1997 r. do 66% w 2016 r. Zwiększył się natomiast odsetek zwolenników podatku liniowego, z 18% w 1997 r. do 24% w 2016 r.

Schemat punktowania
1 p. – poprawna odpowiedź z uwzględnieniem dwóch rodzajów systemu podatkowego.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 6. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	13. Opinia publiczna. Zdający: 3) odczytuje i interpretuje tabele i wykresy prezentujące wyniki badania opinii publicznej; 4) przeprowadza w najbliższym otoczeniu minisondaż opinii publicznej na wskazany temat, interpretuje jego wyniki. 22. Współczesna demokracja w Polsce i na świecie – problemy i zagrożenia. Zdający: 3) omawia na przykładach patologie życia publicznego (np. korupcja, nepotyzm, klientelizm) i wyjaśnia, dlaczego wpływają one destrukcyjnie na życie publiczne.

6.1.

Poprawne rozstrzygnięcie
Nie jest adekwatna.

Przykładowe uzasadnienie
Rysunek satyryczny jest krytyczny wobec pracowników urzędu; podkreśla butę, arogancję, wywyższanie się pracowników administracji; alienację władzy [*My! Urząd*]. Tymczasem badania CBOS wskazują, że respondenci pozytywnie oceniają pracę urzędników, niezależnie od ich miejsca zatrudnienia. Respondenci doceniają kompetencje i zaangażowanie urzędników, zwłaszcza tych zatrudnionych w urzędach pracy (aż 97% opinii pozytywnych; najwyżej oceniono pracę urzędników gminy – 87%). Niewielki odsetek badanych wskazywał, że urzędnicy byli nieżyczliwi i nieuprzejmi (najwyższy odsetek to 13% – urząd skarbowy).

Schemat punktowania
1 p. – poprawne rozstrzygnięcie i uzasadnienie z odwołaniem do rysunku i danych z tabeli.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

6.2.

Poprawna odpowiedź
Ocena taka dotyczyła pracowników urzędów pracy. Za kompetentnych uznało ich 97% respondentów, przy czym 9% z nich odpowiedziało, że wskazani urzędnicy sugerowali, że załatwią lub przyspieszą sprawę za prezent lub łapówkę.

Schemat punktowania
1 p. – poprawna odpowiedź z odwołaniem do danych z tabeli.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 7. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. III. Współdziałanie w sprawach publicznych. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej. GIMNAZJUM VI. Rozumienie zasad gospodarki rynkowej.	12. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 4) opisuje formy aktywności obywateli w ramach społeczności lokalnej, regionu, państwa oraz na poziomie globalnym; w miarę możliwości uczestniczy w wybranym działaniu; 6) przedstawia zasady zakładania i funkcjonowania stowarzyszeń, fundacji i organizacji pożytku publicznego w Polsce; 8) charakteryzuje lokalne organizacje pozarządowe. 35. Obywatel wobec prawa. Zdający: 1) odnajduje w odpowiednim akcie prawnym przepis dotyczący wybranego kazusu prawnego i interpretuje go. GIMNAZJUM 28. Gospodarka w skali państwa. Zdający: 3) przedstawia główne rodzaje podatków w Polsce (PIT, VAT, CIT) i oblicza wysokość podatku PIT na podstawie konkretnych danych.

7.1.

Poprawne rozstrzygnięcie
Nie

Przykładowe uzasadnienie
W Polsce można przekazać 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz organizacji pożytku publicznego. Status organizacji pożytku publicznego może otrzymać – w świetle *Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* [art. 20.1.] – organizacja pozarządowa, czyli organizacja niebędąca jednostką sektora finansów publicznych [art. 3.2.1]. Tymczasem z *Ustawy o Państwowej Straży Pożarnej* [art. 19a.1.] wynika, że koszty funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej są pokrywane z budżetu państwa, czyli że jest ona jednostką sektora finansów publicznych.

Schemat punktowania
1 p. – poprawne rozstrzygnięcie i uzasadnienie.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

7.2.

Poprawna odpowiedź
PIT [podatek dochodowy od osób fizycznych]

Schemat punktowania
1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 8. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	18. Instytucja państwa. Zdający: 2) charakteryzuje zjawisko legitymizacji władzy, odnosząc teorię Maxa Webera do historycznych i współczesnych przykładów.

Poprawna odpowiedź
Tekst 1. Legitymizacja charyzmatyczna
Tekst 2. Legitymizacja legalna

Schemat punktowania
1 p. – dwa poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 9. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	16. Polityka, ideologie, doktryny i programy polityczne. Zdający: 6) charakteryzuje najważniejsze współczesne doktryny polityczne (chrześcijańska demokracja, konserwatyzm, liberalizm, nacjonalizm, socjaldemokracja, socjalizm); 7) przeprowadza krytyczną analizę programów i innych materiałów wyborczych partii politycznych ze względu na zawartość merytoryczną i formę przekazu.

Przykładowe uzasadnienie
Świadczą o tym postulaty zawarte w częściach *Gwarancje dla rodziny* i *Gwarancje zaopatrzenia*, dotyczące obiecywanego wsparcia dla rodzin i wzmocnienia struktur decentralnych. Chrześcijańscy demokraci podkreślają znaczenie rodziny w życiu człowieka i w życiu społecznym oraz opowiadają się za decentralizacją struktur państwowych.

Schemat punktowania
1 p. – poprawna odpowiedź z odwołaniem do dwóch postulatów programowych.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 10. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	18. Instytucja państwa. Zdający: 3) opisuje najważniejsze teorie genezy państwa (Arystotelesa, teistyczna, umowy społecznej, podboju, marksistowska). 15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający: 3) charakteryzuje główne fazy kształtowania się systemu demokratycznego. GIMNAZJUM 10. Państwo i władza demokratyczna. Zdający: 4) wskazuje najważniejsze tradycje demokracji (antyczna, europejska, amerykańska, polska).

Poprawna odpowiedź
teoria umowy społecznej

Schemat punktowania
1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 11. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	17. Systemy partyjne. Zdający: 4) opisuje podstawowe zasady ordynacji większościowej i proporcjonalnej w powiązaniu z systemem dwupartyjnym i wielopartyjnym; 5) wyjaśnia znaczenie progu wyborczego dla reprezentatywności wyborów i tworzenia rządzącej koalicji. 35. Obywatel wobec prawa. Zdający: 1) odnajduje w odpowiednim akcie prawnym przepis dotyczący wybranego kazusu prawnego i interpretuje go. GIMNAZJUM 13.Władza ustawodawcza w Polsce. Zdający: 1) przedstawia zadania i zasady funkcjonowania polskiego parlamentu, w tym sposób tworzenia ustaw.

11.1.

Poprawne rozstrzygnięcie
Nie

Przykładowe uzasadnienie
Mandat do Parlamentu Europejskiego ma charakter wolny. Wskazuje na to art. 330: *Posłowie do Parlamentu Europejskiego są przedstawicielami narodów państw Unii Europejskiej; nie są związani żadnymi instrukcjami i nie mogą być odwołani.*

Schemat punktowania
1 p. – poprawne rozstrzygnięcie i uzasadnienie.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

11.2.

Poprawna odpowiedź
A. art. 335.
B. art. 334. [art. 334, § 1.]

Schemat punktowania
1 p. – dwa poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 12. (0–3)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	11. Obywatel i obywatelstwo. Zdający: 1) przedstawia procedury nabywania i zrzekania się polskiego obywatelstwa. 35. Obywatel wobec prawa. Zdający: 1) odnajduje w odpowiednim akcie prawnym przepis dotyczący wybranego kazusu prawnego i interpretuje go.

12.1.

Poprawna odpowiedź
Azerbejdżan – 3
Kazachstan – 4
Turkmenistan – 5

Schemat punktowania
2 p. – trzy poprawne odpowiedzi [nazwa państwa oraz numer na mapie].
1 p. – dwie poprawne odpowiedzi [nazwa państwa oraz numer na mapie].
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

12.2.

Poprawna odpowiedź
Zgodnie z art. 5.5. przytoczonej ustawy zainteresowana osoba może wnieść odwołanie od podjętej decyzji do ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Schemat punktowania
1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi

Zadanie 13. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	6. Naród, ojczyzna i mniejszości narodowe. Zdający: 4) charakteryzuje mniejszości narodowe, etniczne i grupy imigrantów żyjące w Polsce (liczebność, historia, kultura, religia itp.); wymienia prawa, które im przysługują. 7. Procesy narodowościowe i społeczne we współczesnym świecie. Zdający: 3) wyjaśnia, dlaczego w Europie integracja imigrantów z państw pozaeuropejskich rodzi trudności; ocenia sytuację imigrantów w Polsce. 36. Prawa człowieka. Zdający: 3) rozróżnia prawa i wolności osobiste, polityczne oraz ekonomiczne, społeczne i kulturalne; wskazuje, do której generacji należą poszczególne prawa.

Poprawna odpowiedź
B.

Schemat punktowania
1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 14. (0–3)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji, Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Włoch i Rosji, na podstawie samodzielnie zebranych informacji. 25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) określa główne kompetencje prezydenta w relacjach z parlamentem, rządem, władzą sądowniczą, a także sposób sprawowania władzy w zakresie bezpieczeństwa państwa i polityki zagranicznej. ZAKRES PODSTAWOWY 2. Prawo i sądy. Zdający: 3) wymienia źródła prawa; znajduje wskazany akt prawny i interpretuje proste przepisy prawne.

14.1.

Poprawna odpowiedź
Niemcy [Republika Federalna Niemiec, RFN]

Schemat punktowania
1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

14.2.

Przykładowe argumenty
– Prezydent RP wybierany jest w wyborach powszechnych i bezpośrednich. Tymczasem zgodnie z art. 54.1. przytoczonej konstytucji, głowy państwa nie wybiera naród, tylko Zgromadzenie Federalne.
– Zgodnie z artykułem 58. przytoczonej konstytucji tylko 4 decyzje głowy państwa nie wymagają kontrasygnaty. W świetle Konstytucji RP aż 30 decyzji prezydenta nie wymaga kontrasygnaty.
– Decyzje Prezydenta RP kontrasygnować może wyłącznie Prezes Rady Ministrów, a w świetle artykułu 58. przytoczonej konstytucji decyzje Prezydenta Federalnego mogą być kontrasygnowane zarówno przez Kanclerza Federalnego, jak i przez właściwego ministra federalnego.

Schemat punktowania
2 p. – dwa poprawne argumenty.
1 p. – jeden poprawny argument.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 15. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych; wyjaśnia, jaki model funkcjonuje w Polsce; 2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji, Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Włoch i Rosji, na podstawie samodzielnie zebranych informacji; 3) przedstawia zasady odpowiedzialności konstytucyjnej i politycznej; wskazuje, kto im podlega.

15.1.

Poprawna odpowiedź

1. P
2. F
3. F

Schemat punktowania

1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

15.2.

Poprawna odpowiedź

D.

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 16. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych; wyjaśnia, jaki model funkcjonuje w Polsce; 2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji, Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Włoch i Rosji, na podstawie samodzielnie zebranych informacji. 21. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym. Zdający: 1) wyjaśnia, jaką rolę we współczesnych państwach może pełnić głowa państwa; podaje przykłady urzędujących głów państw (monarchów i prezydentów).

Poprawna odpowiedź

A.

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 17. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	24. Parlament Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) wymienia kompetencje Sejmu i Senatu w państwie i przedstawia znaczenie obu izb oraz Zgromadzenia Narodowego w systemie władz Rzeczypospolitej Polskiej. 25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) określa główne kompetencje prezydenta w relacjach z parlamentem, rządem, władzą sądowniczą, a także sposób sprawowania władzy w zakresie bezpieczeństwa państwa i polityki zagranicznej. 30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) opisuje źródła prawa w Polsce oraz hierarchię aktów prawnych. 35. Obywatel wobec prawa. Zdający: 1) odnajduje w odpowiednim akcie prawnym przepis dotyczący wybranego kazusu prawnego i interpretuje go.

Poprawna odpowiedź

A. zgoda wyrażona w ustawie / uchwalenie ustawy wyrażającej zgodę na ratyfikację / ustawa wyrażająca zgodę na ratyfikację
B. ogłoszenie / opublikowanie / promulgacja ratyfikowanej umowy międzynarodowej
C. Prezydent RP

Schemat punktowania

2 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.
1 p. – dwa poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 18. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	GIMNAZJUM 14. Władza wykonawcza. Zdający: 2) wyjaśnia, jak powoływany jest i czym zajmuje się rząd polski; podaje nazwisko premiera, wyszukuje nazwiska ministrów i zadania wybranych ministerstw.

Poprawna odpowiedź

A. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji – 3
B. Minister Sprawiedliwości – 5
C. Minister Infrastruktury – 4
D. Minister Finansów – 6

Schemat punktowania

2 p. – cztery poprawne elementy odpowiedzi.
1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 19. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	31. Sądy i Trybunały. Zdający: 1) przedstawia sposób powoływania i zadania Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu. 34. Prawo administracyjne. Zdający: 2) przedstawia strukturę sądownictwa administracyjnego; opisuje przebieg postępowania administracyjnego; 3) wyjaśnia, jak odwołać się od decyzji i postanowień organów administracyjnych (odwołanie, zażalenie, skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego, skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego).

Poprawna odpowiedź
Sąd Najwyższy

Schemat punktowania
1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 20. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	28. Samorząd terytorialny w Polsce. Zdający: 2) przedstawia zadania i kompetencje samorządu gminnego, powiatowego i wojewódzkiego. 43. Integracja europejska. Zdający: 1) omawia genezę i przebieg integracji europejskiej (cele, główne dokumenty i instytucje, politycy, fazy integracji). ZAKRES PODSTAWOWY 4. Edukacja i praca w Polsce i Unii Europejskiej. Zdający: 5) wyjaśnia, co wynika z wejścia Polski do strefy Schengen; zna zasady bezpiecznego podróżowania po Europie i świecie (unikanie ryzyka, postępowanie w razie kradzieży lub wypadku, możliwości uzyskania pomocy, w tym opieki zdrowotnej). GIMNAZJUM 4. Być obywatelem. Zdający: 2) podaje przykłady uprawnień i obowiązków wynikających z posiadania polskiego obywatelstwa. 17. Gmina jako wspólnota mieszkańców. Zdający: 6) odwiedza urząd gminy i dowiaduje się, w jakim wydziale można załatwić wybrane sprawy.

Poprawna odpowiedź
1. P
2. P
3. F

Schemat punktowania
1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 21. (0–3)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	33. Prawo karne. Zdający: 1) stosuje w analizie przypadku podstawowe pojęcia i zasady prawa karnego (odpowiedzialność karna, przestępstwo a wykroczenie, zbrodnia i występek, zasada domniemania niewinności); 2) opisuje przebieg postępowania karnego oraz uczestniczące w nim organy i strony; podaje przykłady przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego i prywatnego, wyjaśnia rolę oskarżyciela posiłkowego; 3) przedstawia kary i środki karne obowiązujące w polskim prawie oraz prawa przysługujące ofierze, oskarżonemu i świadkowi.

21.1.

Poprawna odpowiedź

Rodzaj czynu

wykroczenie

Przykładowe uzasadnienie

– Straż Miejska może być oskarżycielem publicznym wyłącznie w postępowaniu dotyczącym wykroczenia.
– Opisany czyn jest zagrożony niską karą.

Schemat punktowania

2 p. – poprawna odpowiedź i uzasadnienie.
1 p. – poprawna odpowiedź i brak uzasadnienia LUB uzasadnienie niepoprawne.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

21.2.

Poprawna odpowiedź

sąd rejonowy

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 22. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 3) wskazuje gałęzie prawa i kodeksy, w których szukać należy odpowiednich przepisów. 35. Obywatel wobec prawa. Zdający: 1) odnajduje w odpowiednim akcie prawnym przepis dotyczący wybranego kazusu prawnego i interpretuje go. 36. Prawa człowieka. Zdający: 3) rozróżnia prawa i wolności osobiste, polityczne oraz ekonomiczne, społeczne i kulturalne; wskazuje, do której generacji należą poszczególne prawa. GIMNAZJUM 10. Państwo i władza demokratyczna. Zdający: 1) wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa; wyjaśnia, czym jest władza państwowa.

Poprawna odpowiedź
A. pracy
B. socjalnej [opiekuńczej; prawodawczej]
C. drugiej [II; 2]

Schemat punktowania
2 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.
1 p. – dwa poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 23. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający: 1) przedstawia podmioty oraz zasady prawa międzynarodowego (zasadę suwerenności, wzajemności, *pacta sunt servanda*); 2) charakteryzuje na przykładach najczęściej stosowane metody rozwiązywania sporów między państwami; 5) wskazuje i wyjaśnia przyczyny konfliktów zbrojnych we współczesnym świecie; 7) wymienia konflikty, którym towarzyszy terroryzm; wyjaśnia ich przyczyny oraz motywy i sposoby działania terrorystów; opisuje i ocenia strategie zwalczania terroryzmu.

Poprawna odpowiedź
Opis 1. Palestyna [Autonomia Palestyńska / Palestyńskie Władze Narodowe], 2
Opis 2. Górski [Górny] Karabach, 3
Opis 3. Cypr Północny [Turecka Republika Cypru Północnego], 1

Schemat punktowania
2 p. – trzy poprawne odpowiedzi [nazwa podmiotu oraz numer na mapie].
1 p. – dwie poprawne odpowiedzi [nazwa podmiotu oraz numer na mapie].
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 24. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający: 3) charakteryzuje krótko działanie następujących organizacji: [...] OECD (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju) [...].

Poprawna odpowiedź
Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

Schemat punktowania
1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 25. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	43. Integracja europejska. Zdający: 1) omawia genezę i przebieg integracji europejskiej (cele, główne dokumenty i instytucje, politycy, fazy integracji).

Poprawna odpowiedź
B.

Schemat punktowania
1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 26. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	14. Środki masowego przekazu. Zdający: 7) krytycznie analizuje przekazy medialne, oceniając ich wiarygodność i bezstronność oraz odróżniając informacje od komentarzy. 42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający: 5) wymienia regionalne systemy bezpieczeństwa i współpracy, ocenia ich znaczenie dla danego regionu i świata. 43. Integracja europejska. Zdający: 1) omawia genezę i przebieg integracji europejskiej (cele, główne dokumenty i instytucje, politycy, fazy integracji).

26.1.

Poprawna odpowiedź
4, 5, 6

Schemat punktowania
1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

26.2.

Poprawna odpowiedź
C.

Schemat punktowania
1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 27. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	38. Światowy i europejski system ochrony praw człowieka. Zdający: 2) ocenia znaczenie Międzynarodowego Trybunału Karnego w Hadze dla systemu ochrony praw człowieka na świecie.

Poprawna odpowiedź
D.

Schemat punktowania
1 p. – poprawna odpowiedź.
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 28. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający: 4) wyjaśnia, jak powstało NATO, jakie są jego cele i organy; wymienia najważniejsze operacje wojskowe Sojuszu.

Poprawna odpowiedź
A. 2003
B. 1995
C. 2011

Schemat punktowania
2 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.
1 p. – dwa poprawne elementy odpowiedzi.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 29. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	39. Polska polityka zagraniczna. Zdający: 1) wyjaśnia, jakie znaczenie w polityce zagranicznej państwa odgrywa racja stanu i jak można ją zdefiniować; 2) charakteryzuje główne kierunki polskiej polityki zagranicznej po 1989 roku i sposoby jej prowadzenia (na wybranych przykładach). 44. Europa wśród światowych mocarstw. Zdający: 3) wyjaśnia znaczenie strategicznych zasobów naturalnych w polityce międzynarodowej.

Przykładowe odpowiedzi

Korzyści:
– Przedstawiona inwestycja może przyczynić się do uniezależnienia się od dostaw gazu z Rosji.
– Przedstawiona inwestycja umożliwi dywersyfikację źródeł zaopatrzenia Polski w surowce energetyczne.

Zagrożenia:
– Przedstawiona inwestycja może spowodować wzrost napięcia w relacjach z Rosją.
– Przedstawiona inwestycja może doprowadzić do wstrzymania dostaw gazu przez Rosję.

Schemat punktowania

2 p. – poprawne podanie przykładu korzyści i przykładu zagrożenia.
1 p. – poprawne podanie przykładu korzyści LUB przykładu zagrożenia.
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 30. (0–12)

Temat 1.

Ordynacja większościowa czy proporcjonalna? Przedstaw pozytywne i negatywne aspekty stosowania obu rozwiązań. Odwołaj się do materiałów źródłowych.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	17. Systemy partyjne. Zdający: 4) opisuje podstawowe zasady ordynacji większościowej i proporcjonalnej w powiązaniu z systemem dwupartyjnym i wielopartyjnym; 5) wyjaśnia znaczenie progu wyborczego dla reprezentatywności wyborów i tworzenia rządzącej koalicji; 6) analizuje argumenty na rzecz ordynacji większościowej i proporcjonalnej.

Schemat punktowania

Poziom III – Wartość merytoryczna 12 p. Zdający w pełni: 1) omówił główne zasady ordynacji proporcjonalnej [np. podział mandatów z zachowaniem proporcji głosów, które zostały oddane na poszczególne listy kandydatów; kandydowanie z list przedstawianych przez partie polityczne bądź ugrupowania wyborcze; wielomandatowe okręgi wyborcze, klauzule zaporowe]; 2) omówił główne zasady ordynacji większościowej [np. oddawanie głosu na pojedynczego kandydata; zasada *zwycięzca bierze wszystko*; jednomandatowe okręgi wyborcze]; 3) przedstawił pozytywne i negatywne aspekty stosowania ordynacji proporcjonalnej [np. skład parlamentu w większym stopniu odzwierciedla zróżnicowanie polityczne społeczeństwa, mniejsze partie mają łatwiejszy dostęp do parlamentu; rozdrobnienie polityczne parlamentu, trudności z utworzeniem koalicji rządowej – wyłonieniem rządu]; 4) przedstawił pozytywne i negatywne aspekty stosowania ordynacji większościowej [np. sprzyja powstaniu stabilnej większości w parlamencie – zwycięskie ugrupowanie zdobywa większość mandatów, parlamentarzyści są bardziej związani z wyborcami; zwiększa liczbę głosów straconych, ogranicza możliwość tworzenia nowych partii politycznych]. Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym oraz wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z tematem, np. *jednomandatowe okręgi wyborcze* i *wielomandatowe okręgi wyborcze, listy wyborcze, próg wyborczy, koalicja rządowa*.	**Poprawność merytoryczna** Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego. **Selekcja informacji** Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem). **Język, styl i kompozycja** Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.
Poziom II – Wartość merytoryczna 8 p. Zdający: – w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) lub – w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.	**Poprawność merytoryczna** Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne. **Selekcja informacji** Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem). **Język, styl i kompozycja** Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.

Poziom I – Wartość merytoryczna 4 p. Zdający: – w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) LUB – częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.	**Poprawność merytoryczna** Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne. **Selekcja informacji** Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem). **Język, styl i kompozycja** Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.
	Poprawność merytoryczna Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych. **Selekcja informacji** Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem. **Język, styl i kompozycja** Wywód jest niekomunikatywny.
0 p. Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I. Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.	Przy pracy o wartości merytorycznej 0 p. nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.

Temat 2.

Organizacje pozarządowe w działaniach na rzecz ochrony praw człowieka – przedstaw zagadnienie, odnosząc się do systemów ochrony praw człowieka oraz problemów związanych z przestrzeganiem tych praw we współczesnym świecie. Odwołaj się do działań wybranych organizacji pozarządowych.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	38. Światowy i europejski system ochrony praw człowieka. Zdający: 5) analizuje z punktu widzenia międzynarodowych standardów praw człowieka przypadki naruszania praw i wolności w różnych państwach; 7) opisuje i ocenia działania wybranych organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną praw człowieka.

Schemat punktowania

Poziom III – Wartość merytoryczna 12 p. Zdający w pełni: 1) przedstawił międzynarodowe systemy ochrony praw człowieka [uniwersalny, europejski]; 2) scharakteryzował pozarządowy system ochrony praw człowieka [m.in. zasady działania, zadania i przykłady organizacji, relacje między międzynarodowymi instytucjami pozarządowymi a rządowymi]; 3) przedstawił główne problemy związane z przestrzeganiem praw człowieka na świecie [np. represjonowanie opozycji w państwach niedemokratycznych, prześladowania mniejszości etnicznych, kryzysy humanitarne, łamanie praw dzieci, problem uchodźców]; 4) scharakteryzował cele i działania wybranych organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka, odwołując się do przykładów [np. Amnesty International: tzw. pilne akcje, doroczne raporty o przestrzeganiu praw człowieka na świecie, kampanie przeciwko stosowaniu tortur i kary śmierci; Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca: pomoc ofiarom wojen, ochrona więźniów politycznych; Lekarze bez Granic, Human Rights Watch, Polska Akcja Humanitarna itd.]. Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym oraz wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z tematem, np. *prawa człowieka*, *więzień sumienia*, *pomoc humanitarna*.	**Poprawność merytoryczna** Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego. **Selekcja informacji** Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem). **Język, styl i kompozycja** Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.

Poziom II – Wartość merytoryczna 8 p. Zdający: – w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) LUB – w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.	**Poprawność merytoryczna** Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne. **Selekcja informacji** Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem). **Język, styl i kompozycja** Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.
Poziom I – Wartość merytoryczna 4 p. Zdający: – w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) LUB – częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.	**Poprawność merytoryczna** Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne. **Selekcja informacji** Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem). **Język, styl i kompozycja** Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.
	Poprawność merytoryczna Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych. **Selekcja informacji** Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem. **Język, styl i kompozycja** Wywód jest niekomunikatywny.

0 p. Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I. Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.	Przy pracy o wartości merytorycznej 0 p. nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.

Temat 3.

Cyfryzacja i technologia informatyczna zagrożeniem czy szansą dla współczesnych społeczeństw? Rozważ problem, odnosząc się do wpływu cyfryzacji i technologii informatycznej na rozwój nauki i techniki, gospodarkę oraz życie społeczne.

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	5. Zmiana społeczna. Zdający: 2) omawia cechy współczesnego społeczeństwa zachodniego (otwarte, postindustrialne, konsumpcyjne, masowe, informacyjne); 3) analizuje sposoby adaptacji do zmiany społecznej na podstawie własnych obserwacji i tekstów kultury. 10. Edukacja w XXI w. Zdający: 1) przedstawia rolę szkoły i edukacji nieformalnej we współczesnym społeczeństwie informacyjnym. 14. Środki masowego przekazu. Zdający: 8) ocenia zasoby Internetu z punktu widzenia rzetelności i wiarygodności informacyjnej; świadomie i krytycznie odbiera zawarte w nich treści.

Schemat punktowania

Poziom III – Wartość merytoryczna 12 p. Zdający w pełni: 1) zajął stanowisko, rozważył argumenty i kontrargumenty w różnych aspektach; 2) scharakteryzował pozytywne i negatywne aspekty wpływu cyfryzacji i technologii informatycznej na rozwój współczesnej nauki i techniki [np. zmniejszenie kosztów i czasu trwania badań, rozwój badań międzynarodowych, upowszechnienie się urządzeń autonomicznych; niebezpieczeństwo utraty kontroli nad sztuczną inteligencją]; 3) scharakteryzował pozytywne i negatywne aspekty wpływu cyfryzacji i technologii informatycznej na rozwój współczesnej gospodarki [np. wzrost wydajności produkcji, obniżenie cen wyrobów; niebezpieczeństwo likwidacji dużej części miejsc pracy (bezrobocie technologiczne)]; 4) scharakteryzował pozytywne i negatywne aspekty wpływu cyfryzacji i technologii informatycznej na życie społeczne [np. łatwość załatwiania spraw administracyjnych, zwiększenie wydajności infrastruktury miejskiej (tzw. inteligentne miasta), poprawa bezpieczeństwa w miejscach publicznych; uzależnienie od mediów elektronicznych (fonoholizm), alienacja, cyberprzemoc]. Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym oraz wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z tematem, np. *cyfryzacja*, *społeczeństwo informacyjne*, *portale społecznościowe*, *e-learning*, *ochrona danych osobowych*.	**Poprawność merytoryczna** Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego. **Selekcja informacji** Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem). **Język, styl i kompozycja** Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.
Poziom II – Wartość merytoryczna 8 p. Zdający: – w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty problemu (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) LUB – w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty problemu i częściowo scharakteryzował dwa inne jego istotne aspekty (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.	**Poprawność merytoryczna** Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne. **Selekcja informacji** Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem). **Język, styl i kompozycja** Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.

Poziom I – Wartość merytoryczna 4 p. Zdający: – w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) LUB – częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.	**Poprawność merytoryczna** Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne. **Selekcja informacji** Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem). **Język, styl i kompozycja** Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.
	Poprawność merytoryczna Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych. **Selekcja informacji** Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem. **Język, styl i kompozycja** Wywód jest niekomunikatywny.
0 p. Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I. Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.	Przy pracy o wartości merytorycznej 0 p. nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.